Examenul național de bacalaureat 2021
Proba E. d)
Filosofie

Testul 12

Profilul umanist din filiera teoretică şi toate profilurile şi specializările din filiera vocaţională, cu excepţia profilului militar

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece pont din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de trei ore.**

I TÉTEL **(30 pont)**

Írja a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét, az alábbi estekre vonatkozóan! Minden esetben egyetlen helyes válaszlehetőség van.

1. L. Blaga szerint, amiben az *élet értelme* rejlik:
a. az önfenntartási ösztönben
b. az alkotói sorsban
c. a biztonság egyensúlyában
d. a gyakorlati értelemben

2. Úgy a hedonizmus, mint az eudaimonizmus:
a. deontológiai etika
b. teleologikus etika
c. alkalmazott etika
d. teológiai etika

3. Ami az alkalmazott etikához tartozó kérdéskört jellemzi:
a. ellentmondásosság
b. elviség
c. örökkévalóság
d. bizonyosság

4. A negatív szabadság feltétele:
a. az állam tendenciózus beavatkozása
b. az állam nemléte
c. az állami beavatkozás minimálisra csökkentése
d. a fokozott állami beavatkozás

5. Amivel J.P. Sartre filozófus a szabadságot társítja:
a. a hatalom
b. a profit
c. a felelősség
d. a törvény

6. Aminek alapvető kategóriái a jó és a rossz:
a. a politikafilozófia vagy politikai elméletek
b. a morálfilozófia
c. a kritikai filozófia vagy kriticizmus
d. az analitikus filozófia

7. Ami szükséges ahhoz, hogy a hasznosság kritériuma alapján egy vélemény igazságát megállapítsuk:
a. a vélemény gyakorlati alkalmazása
b. a vélemény elemzése
c. a vélemény szembeállítása más vélemények rendszerével
d. a vélemény tagadása

8. Im. Kant szerint egy szintetikus ítélet predikátuma:
a. magyarázza a szubjektumot
b. nem köthető a szubjektumhoz
c. tagolja a szubjektumot
d. gyarapítja a szubjektumot

9. A deontologiai etika elismeri egy cselekvés erkölcsi értékét, ha ez:
a. ösztön által vezérelt
b. kötelesség által vezérelt
c. célja a boldogság
d. termékenynek bizonyul

10. Arisztotelész eudaimonista erkölcsfelfogásában az emberre jellemző jó:
a. ellentétes kell legyen a hajlamból elkövetett cselekedetekkel
b. feltétele az akarás, a cselekés és a birtoklás
c. ellentétes kell legyen a kötelességből elkövetett cselekedetekkel
d. a léleknek az erénnyel összhangban való cselekvését feltételezi

II. TÉTEL (30 pont)

A. A baloldali oszlopban a politikafilozófia sajátos fogalmai vannak felsorolva, a jobboldali oszlopban pedig erre vonatkozó igaz kijelentések. Írja a vizsgalapra a baloldali oszlop betűinek és a jobboldali oszlop számainak helyes párosítását!

a. anarchizmus
b. nyitott társadalom
c. etatizmus
d. legitimitás

1. Legjelentősebb képviselője K. Marx.
2. A kifejezés etimológiailag *néphatalmat* jelent.
3. Az az érték, amely alapján valamit vagy valakit helyesnek és megfelelőnek ismernek el és fogadnak el.
4. Az az elmélet, mely szerint a társadalmat az állam kényszerítő hatalma nélkül is meg lehet és meg kell szervezni.
5. Ezt a fogalmat K. R. Popper filozófus használja, és egyik művének címében is szerepel.

16 pont

B. Érveljen, körülbelül 10 sor terjedelemeben azon tézis mellett vagy ellen, mely szerint: *amikor egy vélemény megalapozásához nem rendelkezünk kellő indokokkal, akkor ez tévedés*! **8 pont**

C. Konkrét példán keresztül mutassa be azon álláspont jelentőségét, mely szerint *a megismeréshez közvetlenül, gondolkodás jutunk*! **6 pont**

III. TÉTEL (30 pont)

A. Olvassa el figyelmesen az alábbi szövegrészt:

Tehát mi vagyok én? Gondolkodó lény. Mi az egy gondolkodó lény? Ez oly lény, mely kételkedik, ért, fölfog, állít, tagad, akar, nem akar, képzel s érez. (…) Nem én magam vagyok-e az, aki szinte mindenben kételkedem, aki valamit megértek, aki azt állítom, hogy csak ez igaz, aki a többit tagadom, aki többet akarok tudni, aki nem akarom, hogy megtévesszenek, aki akaratlanul is sok mindent elképzel, aki sok mindent úgy észlel, mint érzékek útján érkezőt?

(R. Descartes, Metafizikai elmélkedések)

Válaszoljon az alábbi kérelmekre:

1. Említse meg a szöveg alapján, az emberi természet két jellemzőjét! **4 pont**
2. Mutasson rá, körülbelül fél oldal terjedelemben, amelyben a fogalmakat sajátos filozófiai értelmükben használja, az *emberi természet* és a *gondolkodás* fogalmai közötti összefüggésre! **10 pont**
3. Fogalmazza meg személyes véleményét a szövegben szereplő filozófiai felfogás időszerűségére vonatkozóan! **6 pont**

B. Egy demokratikus társadalomban, amikor az egyének az őket megillető jogok és kötelezettségek alapján veszenek részt egy gyakorlatban, helyesen kell cselekedniük.

1. Említse meg az igazságosság fogalmának három jelentését! **6 pont**
2. Szemléltesse konkrét példával, társadalmi perspektívából az *igazságosság* és *kényszer* közötti viszonyt! **4 pont**